

podvrženimi, da sosebno izkazane obresti od reserve za izgube niso obdačenja proste svote, da se zneski čistega dobička, o katerih občni zbor ni storil nikakega sklepa, po zakonu všttevajo k davku podvrženim, temu je svetovati, da si zakon natančnejše pregleda. Vselej so nam pa nerazumne računske bilance, v katerih se všttevajo nagrade in svote lanskega dobička, ako se v letu kasneje izplačajo, k razhodkom tega leta, enakih svot pa ni najti med toletnimi dohodki bilance.

K. Lubec.

Iz sodno-zdravniške prakse.

Píše med. dr. Fran Zupanc.

(Dalje.)

Najbližnji vzrok smrti.

Ni vsikdar lahko določiti najbližnjega vzroka smrti, namreč vzroka, za katerim je pojedinec po poškodbi najprej umrl; dostikrat, osobito tedaj, ako smrt ni nastopila toliko vsled materialnih (tvarnih) prememb ustrojev, za življenje važnih, kolikor vsled motenih funkcij, za življenje važnih, — teh motenj pa anatomske čestokrat ni moči spoznati —, treba se, določujoč najbližnje vzroke, ozirati na posledke raztelesbe, a treba tudi v čislj imeti drugotne poizvedbe in tako, opirajoč se na patologične in fiziologične izkušnje, izvesti iz svojstva dotične poškodbe najbližnje vzroke smrti.

Najbližnje vzroke smrti po poškvdbah razvrščujemo lahko v prvotne ali neposredne in v drugotne ali posredne vzroke.

Prvotni vzroki so:

a) Če je uničen ali hudo poškvdovan jeden ustroj ali več jih, ki so za življenje neobkvodno potrebni n. pr. možgani, hrbtnjača,¹⁾ pluča i. t. d.

¹⁾ *Rückenmark.*

b) Če so drugače mehanično motene funkcije ustrojev, za življenje neobodno potrebnih, tako n. pr. možganov in hrbtenjače vsled pritiska krvi, iz žil izstopivše, pluč, kadar se otvoré ogorodi,¹⁾ bile so li pri tem pluča zajedno poškodovane ali ne, srca, kadar kri, v osrčnik²⁾ izstopivša, ovira njegovo gibanje i. t. d.

c) Izkrvavenje,³⁾ katero nastane po poškodbi srca ali večjih žil, a čestokrat tudi izhaja, ako so poškodovani krvnati žlezasti ustroji, seosebno jetra, slezéna,⁴⁾ pluča i. t. d.

Navadno razlikujemo vnanje in notranje krvavenje; o ónem govorimo takrat, ako je kri, po poškodbi izstopivša, truplo zapustila, o zadnjem pa takrat, ako se je kri izlila v telesne dupline.

Da je kedo izkrvavel, sklepamo nekaj iz svojstva dotične poškodbe, nekaj iz množine izgubljene krvi, nadalje iz velike malokrvnosti⁵⁾ dotičnega mrliča, katera se zopet svedoči na vnanje po posebni bledosti kože in vidnih (očitnih) sluznic,⁶⁾ po le prav slabo razvitih mrtvaških pegah, na znotraj pa po tem, da je najti le prav malo krvi v srci in večjih žilah, seosebno, da so drugače zelo krvnati žlezasti ustroji blede in suhi.

Malokrvnost izražena je navadno najbolj pri vnanjem izkrvavenji; na takem truplu so mrtvaške pege tudi seosebno blede in redke ter se čestokrat še le čez več dnij pokazujejo. Pri notranjem izkrvavenji ne more se navadno zaradi omejenega prostora toliko krvi nabrati, da bi se gori navedena znamenja izkrvavljenosti takô zelo pokazala, no, vrhu tega pospešuje v takih slučajih smrtni izid tudi to, da izlivajoča se kri ovira druge funkcije n. pr. gibanje srca, razširjanje pluč i. t. d. Ne oziraje se na navedene okolnosti, zavisi v tej reči mnogo od zasebnih razmer; znano je tudi nadalje, da nastane splošno pri daljšnjem krvavenji, ki se pa le polagoma zvršuje in le po presledkih ponavlja, veliko večja malokrvnost, nego vsled akutnega (naglega) krvavenja.

Iz izvida, da je dotični mrlič zelo malokrven, ne gre pa takoj sklepati, da je izkrvavel; lahko je namreč, da je bil pojedinec uže poprej za življenja malokrven, rekše slabokrven; poznamo namreč celo dolgo vrsto drugačnih stanj, ki provzročajo

¹⁾ *Thorax, Brustkorb.* ²⁾ *Herzbeutel.* ³⁾ *Verblutung.* ⁴⁾ *Milz.* ⁵⁾ *Blutleere, Anaemie.* ⁶⁾ *Schleimhäute.*

veliko malokrvnost, rekše slabokrvnost (rak, jetika¹⁾) ali sušica, bledokrvnost,²⁾ bledica,³⁾ stanja, katera pa navadno prav lahko izključimo.

Pri gnilih mrličih naletimo šestokrat na razkrojeno in raztopljeno krv, ki je v bližnje pleteže usesana, oziroma v razne siratkaste⁴⁾ mehurje precejena tako, da je srce in tudi večje žilje povse prazno, — to je znak napredujoče gnilobe; napačno bi bilo vsekakor, ako bi v takem slučaju naravnost izvajali izkrvavenje.

d) Drug prvotni najbližnji vzrok smrti je dostikrat tako znani čok⁵⁾ in to znači zastanek (otrpnenje) srca, ki nastane odsevnim (refleksnim) potem takrat, ako zelo dražiš obkrajne končine⁶⁾ občutnih⁷⁾ živcev.

Smrt za čokom opazujemo osobito po velikih poškodbah, primeroma najbolj pogostem pa po neznatnih a mnogobrojnih poškodbah, ki so bile same po sebi zelo boleče in so se vrhu tega zelo hitro vrstile n. pr. pri strahovanji s šibami, s palico itd. Tukaj nastane navadno smrt med hudim ravnanjem ali pa vsaj kmalu potem; kolikor večji je bil presledek med dejanjem in smrtjo, tem opreznije treba biti, izjavljajoč mnenje o najbližnjem vzroku smrti in to tem bolj, ker je v takih slučajih izvid raztelesbe⁸⁾ izimši neznatne poškodbe — navadno negativen.

Za sodnika prav važna oblika čokova je tudi ta, kedar vsled travmatičnega pretresa otrpnejo gibni živci žilj,⁹⁾ osobito drobovni živci¹⁰⁾. Znamenit je tu poskus Glotz-ov. Ako namreč tolčeš žabo, čeprav zelo rahlo po trebuhu, otrpne jej kmalu srce; tako tudi ni dvomiti, da hitri pretres trebuha vsled sunka ali padca lahko učini tudi na človeku jednake nasledke.

K otrpnenju, ki nastane odsevnim potem vsled zunanje sile na žile gibnih živcev in za katerim šestokrat pride sama smrt, spada tudi stres možganov¹¹⁾; o njem bode pa govor še itak pozneje pri poškodbah na glavi.

e) Dostikrat se zaduši poškodovanec. Pravo za pravo spada semkaj tudi čok, ker nastopi tudi tu smrt končno vsled

¹⁾ *Tuberculosis*. Boljše: ikričavost, ker znači ikrica — *tuberculum*, *Tuberculos*: ikričav. ²⁾ *Leuchaemie*. ³⁾ *Bleichsucht*, *Chlorosis*. ⁴⁾ *serös*. ⁵⁾ *Choc*. ⁶⁾ *periphere Endigungen*. ⁷⁾ *sensible*. ⁸⁾ *Sectionsbefund*. ⁹⁾ *Vasomotorische Nerven*. ¹⁰⁾ *Eingeweide-Nerven*, *Nerv. splanchnici*. ¹¹⁾ *Commotio cerebri*, *Gehirnerschütterung*.

zadušenja¹⁾ kakor vsikdar, kedar nagloma prestane srce. Prav tako umorijo z zadušenjem poškodbe, katere otvorijo prsno duplino²⁾ in tako onemogočijo razširjanje pluč, potem poškodbe prodolženega mozga; konečno lahko izvajamo najbližnji, oziroma zadnji vzrok smrti skoraj vsikdar iz zadušenja, kadar je nastala smrt nagloma vsled poškodbe, ker je tudi izkrvavenje zgol posebna oblika zadušenja. Včasih da se naravnost dokazati, da se je dotičnik zadušil n. pr. pri urezninah na vratu, kakeršne dostikrat vidimo pri samomorih, ako namreč iz prerezanih žil curkoma prodirajoča kri zaide v prav tako prerezani dušnik, oziroma ako je bila kri srkana pri vdihu³⁾.

Za drugotne ali posrednje najbližnje smrtne vzroke navaja Hofmann:

- a) Vnetje⁴⁾ posameznih organov, vnetico možganov, možganskih open, opne pogrodnice (porebernica)⁵⁾.
- b) Gnojno krv (gnojnokrvnost)⁶⁾, gnilo krv (krvna gniloba)⁷⁾, sečnato krv (sečokrvnost)⁸⁾.
- c) Opešanje.⁹⁾ S tem izrazom pomagamo si takrat, ako je kedo umrl po dolgotrajni bolezni, osobito, ako je bila bolezen spojena z zelo zdatnim gnojenjem in ako razen poškodbe ni moči bilo ničesar drugega najti, kar bi nas bilo moglo napotiti na drug vzrok smrti.
- d) Splošna odrevenelost,¹⁰⁾ katere jednako čoku ne moremo dokazati na mrličih, ampak sklepamo o nji samo iz pojavov bolezni.

Dokaz, da je najbližnji vzrok smrti v vzročni zvezi s poškodbo.

To dokažemo razloživši, da je bila dotična poškodba storjena še na živem telesu in da je mogla povzročiti v organizmu one premembe ali motenja, katera smo spoznali za najbližnji vzrok smrti, dalje, da izključimo naravno smrt in tudi takšno, ki bi morebiti bila mogla nastati vsled drugotnih sil.

¹⁾ *Erstickung*. ²⁾ *Brusthöhle*, boljše: prsišče. ³⁾ *Inspiration, Einathmung*.

⁴⁾ *Entzündung*. ⁵⁾ *Rippenfell*. ⁶⁾ *Pyämie*. ⁷⁾ *Septicaemie*. ⁸⁾ *Uraemie*. ⁹⁾ *Erschöpfung*.

¹⁰⁾ *Tetanus, Starrkrampf*.

a) Razlikovanje poškodb, ki so bile storjene na živem ali na mrtvem truplu.

Vsikdar treba misliti pri raztelesbi na to, da so znabiti nastale poškodbe še le na mrličih in to osobito takrat, kedar preiskujemo otroško truplo. No, pa tudi pri odraslih je moči najti takih poškodb, ki tako dajo povod zmešnjavam. Semkaj spadajo n. pr. slučajne poškodbe, nastopajoče na mrličih, ki v vodi ležijo, bodisi da jih je voda po produ seboj vlekla, bodisi da so sami zadeli ob kamenje, ob hlode ali da so jih naglodale živali; semkaj je prištevati poškodbe, katere nastanejo, če se nerodno snema obešenec itd. Nemogoče tudi ni in uže, se je zgodilo, da kedo nalašč mrliča poškoduje, hoteč tako odvrniti od sebe sum umora ali uboja, da bi drugi mislili na samomor, no, in konečno kedo tudi lahko uže drugače umorjenega človeka potem poškoduje, češ, da je še živ.

Da včasih v posebnih okolišnostih nastanejo še po smrti poškodbe, svedoči nastopni slučaj, katerega Maschka popisuje: Zimsko noč obstrelili so tatinski lovci truplo dečka, ki je očitno poginil pod padavičnim napadom in tako ležal uže več dni pod snegom zasut do glave; lovci so menili, da imajo zajca pred saboj; ker je bilo mnogo sekancev v lobanjskih kosteh in možganih, izvajali so tudi zvedenci smrt od strelne poškodbe, pozneje še le se je zvedlo pravo.

Govor je bil uže o tem, kako je moči razlikovati oguline, na živem truplu storjene od takih, ki so še le po smrti nastale: sedaj si še oglejmo ostale poškodbe, osobito rane na mečji in kosteh.

Tu je treba ozir jemati na to, da je odpornost mečja in kostij nasproti vnanjim, osobito topim silam na mrtvem truplu neprimerno večja, nego li jo je opazovati na živem. Dalje treba gledati na to, so li v konkretnem slučaju znamenja vitalne reakcije ali ne. Vselej, kadar je smrt nastala še le delj časa po poškodbi, opazimo, ako mrlič ni uže preveč gnil, navadno tako očitvidna znamenja vnetičnega otekanja, gnojenja i. t. d., da ni težko spoznati poškodbe kot vitalne.

Drugače je, kadar imamo posmrtno poškodbo razlikovati od takih, ki so bile storjene neposredno pred smrtjo. Tedaj treba pomisliti, da se pri poškodbah, ki so na živem telesu storjene;

ločeno mečje neprimerno bolj skrči, nego na mrtvem truplu in da truplo tudi bolj ali manj krvavi. Vitalno skrčenje pokaže se sosebnost na koži provzročajoč, da zevajo robovi ran; koliko to, zavisi seveda od tega, kako je koža pritrjena na spodaj ležeče mečje in pokaže se to najbolj tam, koder je koža zelo premična, torej le prav lahko spojena s podlogo. Umevno je, da obveljavajo te lokalne razmere tudi pri posmrtnih poškodbah, da tudi mrtva koža obdrži do gotove meje svojo prožnost in skrčljivost in da torej zevajo tudi posmrtne rane bolj ali manj, akoprem ne tako zelo, kakor opazujemo pri ločninah, ki so bile storjene uže na živem..

Tudi mišičje skrči se krepostno pri poškodbah, ki so bile storjene na živem truplu, a skrčljivost njihova prestane še nekoliko časa po smrti in se še le takrat več ne pojavlja, kadar je truplo uže odrevenelo.

Lahko je torej poškodba še le po smrti nastala, dasi najdemo skrčene, prerezane mišice; zgodi se seveda to samo takrat, ako je bil mrlič neposredno po smrti ali pa vsaj tako kmalu po tem razkosan, da se je mogla še prijavljati skrčljivost mišičja. Potem, ko je truplo popolnem odrevenelo, ne skrčijo se več niti prerezane mišice. Sploh pa zavisi skrčljivost prerezane mišice tudi od načina, kakor je pripeta na obližnje dele. Opomniti je še to, da se na živem sosebnost zelo skrčijo žile odvodnice in nekatere suhožilke (kitaste kože), ker sestojajo večinoma iz prožnih vlakenc.

(Nadalje v prihodnjem letniku.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Fidejkomisna substitucija (primerljaj: izprijenost, fiducijarka: mati, fidejkomisar: sin).

A. B. je umrši zapustil ustno oporoko, glasečo se: „Za dediča vsega svojega premoženja izvolim svojo ženo C. z dodatkom, da je zavezana vse podedovano premoženje po svoji smrti, ali pa tudi še za svojih živih dnij izročiti mojemu sinu D. Ako bi se pa utegnulo pri-